

Hiermee wil ik reageren op de consultatie voor het Actieplan Digitale Connectiviteit. U stelt via een aantal concrete vragen hoe de connectiviteit voor burgers en bedrijven beter kan en welke trends nog worden gemist? Ik constateer dat zowel bij de consultatie als bij de rondetafel sessies, die aan deze consultatieronde vooraf zijn gegaan, de gezondheidsaspecten niet aan de orde zijn geweest. Het is triest te moeten constateren dat in Nederland al jaren de gezondheidsrisico's door de verantwoordelijke overheid worden genegeerd. Gezondheid blijkt geen item te zijn. Ik verzoek u nu eerst te onderzoeken hoe de uitrol kan plaatsvinden zonder dat de bevolking gezondheid-schade oploopt. Blind inzetten op economische groei en de bevolking daaraan ondergeschikt maken is al diverse malen fout gegaan (denk aan Q koorts, gaswinning in Groningen). Op 15 maart 2018 wordt namens de directie Telecommarkt(EZ) op vragen over gezondheidsrisico's van 5G geantwoord: *In het kort komt het erop neer dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat met 5G de gezondheid van mens of dier in het geding komt. De Gezondheidsraad geeft aan dat gezondheidseffecten als gevolg van blootstelling aan elektromagnetische velden onwaarschijnlijk zijn, zolang de veiligheidsnormen gehanteerd worden. Deze normen zijn door de Europese Unie aanbevolen aan haar lidstaten. Deze zogenoemde ICNIRP-limieten worden ook in Nederland gehanteerd. De houdt in de gaten of nieuwe wetenschappelijke inzichten tot een ander advies leiden en daarmee mogelijk aanleiding geven tot aanpassing van het beleid. De signalen van alle antennes voor mobiele communicatie moeten nu, en straks wellicht met 5G, voldoen aan deze blootstellingslimieten. Deze ICNIRP-limieten bevatten een ruime veiligheidsmarge zodat ook rekening gehouden wordt met ouderen, kinderen en mensen met een zwakke gezondheid. Ook de Europese Commissie heeft aangegeven dat de EMV-normen afdoende zijn en dus voldoende bescherming geven, ook voor 5G, en dat de comités die de normen bepalen onafhankelijk zijn. (aldus de vertegenwoordiger van EZ)*

De blootstellingslimiet in Nederland is schrikbarend hoog. De Raad van Europa heeft in 2011 al opgeroepen een norm van **100 micro Watt/m²** vast te stellen. **In Nederland** hanteren wij de norm van **10 miljoen micro Watt/m²**, volgens het antennebureau is nog nooit vastgesteld dat de norm wordt overschreden, dus alles is "veilig". Je kunt dus zonder probleem 24 uur per dag voor een zendmast gaan staan volgens de woordvoerder van het antennebureau (EZ).

Op 27 maart 2018 verschijnt er een persbericht van EZ in alle kranten: **Het ministerie van Economische Zaken overweegt om straling van zendmasten landelijk aan banden te leggen. Door de uitrol van 5G wordt een wildgroei aan antennes verwacht, onder meer in lantaarnpalen en bushokjes. Dat levert mogelijk gevaar op voor de volksgezondheid. EZ** wil niet dat de antennes een bedreiging vormen in de leefomgeving, ook als er sprake is van meerdere antennes in de directe omgeving. Er gelden nog geen landelijke normen voor straling die vrijkomt bij zendmasten. De stralingsdichtheid gaat flink stijgen, maar de gevolgen voor de volksgezondheid zijn onbekend. Wetenschappers stellen dat uit sommige onderzoeken blijkt dat er een verband is tussen straling en hersentumoren, Alzheimer en onvruchtbaarheid bij mannen.

In 2017 heeft een **groep van 186 wetenschappers uit 36 landen** in een dringend appèl de Europese Unie **gewaarschuwd voor de gevaren van 5G**. Zij vragen de EU om zoveel mogelijk gebruik te maken van bedrade digitale netwerken en te stoppen met 5G totdat onafhankelijk is vastgesteld dat dit niet schadelijk is. De wetenschappers dringen er bij de EU op aan [Resolutie 1815 van de Raad van Europa](#) te respecteren. (hierin roept de Raad op een **blootstellingslimiet** te hanteren die **100.000 maal lager** is dan de huidige **in Nederland** gehanteerde norm).

Ondanks deze ernstige waarschuwing van wetenschappers is staatssecretaris Mona Keijzer van Economische Zaken toch stellig van plan in 2020 een landelijk 5G-netwerk uit te rollen. Volgens haar is 5G belangrijk voor de toekomst van onder meer zelfrijdende auto's, drones en razendsnelle internetverbindingen op mobieltjes. In [een vergelijkend onderzoek door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu \(RIVM\)](#) - in januari dit jaar -, wordt ook bevestigd dat Nederland tot een kleine groep landen in Europa behoort waar nog géén landelijk vastgestelde limieten gelden voor straling van telefoonzendmasten. Het persbericht van EZ is dus bijzonder omdat de laatste 20 jaar alle zorgen over gezondheidsrisico's volledig zijn genegeerd door EZ en dat nu wordt overwogen de straling landelijk aan banden te leggen. Eindelijk aandacht voor onze gezondheid? De opmerking van de Staatssecretaris doet anders vermoeden. Het lijkt meer op een strategie om tegenstanders bij de uitrol van 5G/ veiling van nieuwe frequenties de wind uit de zeilen te halen, om te voorkomen dat discussie over gezondheidsnormen de uitrol in 2020 zal hinderen. Want de uitrol gaat volgens Staatssecretaris Mona Keijzer gewoon door! Ex-directeuren R. van den Hoven van Genderen (Telfort) en P. Smits (KPN) vertellen in de oude Zembla documentaire: "UMTS- (geheime) Deal tussen Telecombedrijven en Nederlandse Overheid", zie: <https://youtu.be/P5-NbXma70>, *...dat de telecom-bedrijven veel geld over hadden voor de uitrol van UMTS, maar er moest wel iets tegenover staan. Men wilde niet te veel last/tegenstand van inwoners en gemeenten. Overeengekomen is dat zonder al te veel problemen antennes zouden kunnen worden geplaatst. Illegale masten werden gelegaliseerd en masten tot 5 meter hoog werden voortaan vergunningsvrij. Destijds werd aangegeven dat als de uitrol niet door zou gaan vanwege gezondheidsproblemen de telecom sector zowel de betaalde*

miljarden voor de frequentieverdeling en de miljarden voor de gedane investeringen zouden teruggeisen (totaal zo'n 12 miljard).

Ik hoop dat de discutabele werkwijze die in Zembla wordt genoemd tot het verleden behoort en dat nu met open vizier aandacht is voor onze gezondheid en ook privacy wordt meegenomen.

Ik verzoek de genoemde risico's serieus te nemen en de veiling en de uitrol van 5G niet eerder te laten plaatsvinden dan nadat:

- de gezondheidsrisico's in kaart zijn gebracht; de effecten op ons totale welbevinden, dna-schade, mentale en fysieke beïnvloeding (keuze welke frequenties, gezond of ongezond) etc.
- de risico's van privacyschendingen in kaart zijn gebracht in verband met profilering van mensen en het hacken van data:
- beperkingen zijn opgelegd aan het plaatsen van zendmasten;
- helder is wie verantwoordelijk is voor de kosten voor de ontstane fysieke, mentale schade, en de gevolgen daarvan voor huisvesting, werk en mogelijke aanpassingen om het leven dragelijk te maken.
- maatregelen worden genomen om de mensheid en de natuur te beschermen.
- risico groepen zoals kinderen, ouderen, zieken en mensen die last hebben van elektrohypersensitiviteit extra worden beschermd.

Wij zien uw plannen hierover graag tegemoet.